

INTERVIEWGUIDE

EN METODE TIL OPSPORING AF UNGE MED SÆRLIGE BEHOV
OG PSYKISKE VANSKELIGHEDER

Forside illustration:

Udover at være en smuk konstruktion og et spændende grafisk motiv, så er pariserhjulet fyldt med minder og historier.

Jeg har med glæde lyttet til mange fortællinger om skønne ture i pariserhjulet. For andre opstår der indre billeder på livets gang.

Jeg vil gerne bidrage til denne bog med et pariserhjul, der står åbent og klar til brug. Åbent for fri fortolkning.

God fornøjelse.

Susanne Schmidt-Nielsen, 2013

www.susanneschmidt-nielsen.dk

FORORD

Som mangeårig leder af Havredal gl. Skole¹ - en uddannelsesinstitution for unge med særlige behov - har jeg ofte oplevet, at vi i løbet af et uddannelsesforløb med en ung oplever vanskeligheder ud over de indlæringsmæssige, som vi må forholde os til og forsøge at takle og afhjælpe. Det kan være psykiske vanskeligheder, som kan give kontaktvanskeligheder, angst, selvskadende adfærd, indre uro, koncentrationsproblemer, manglende udholdenhed, tvangshandlinger, humørsvingninger m.v. Disse vanskeligheder har for nogle unge været så voldsomme, at det har gjort det svært for dem at modtage indlæring og dermed få udnyttet deres potentiale.

Igennem årene har der været unge, som har været så plagede, at det har været nødvendigt at få dem til læge og efterfølgende udredning hos en psykolog/neuropsykolog. Det har så resulteret i en klarhed over, hvad der var på færde og en mulighed for at inddrage denne viden i det pædagogiske arbejde, men ofte er kostbar tid gået tabt. Samtidig har vi som undervisere haft brug for mere viden om, hvordan vi i praksis kan udvikle en pædagogik, der imødekommer de unges vanskeligheder hele vejen rundt.

Med denne interviewguide har vi ønsket at møde de unge fra starten af deres uddannelsesforløb med en åbenhed og et ønske om at italesætte og afhjælpe vanskeligheder, som kan stå i vejen for den gode trivsel og læring.

Vi skal som undervisere være faglige og vise de unge redskaber, der kan hjælpe dem til bedre at kunne håndtere deres vanskeligheder – både her og nu og i livet efter endt uddannelse.

Vi skal ligeledes i det pædagogiske arbejde skelne imellem, hvad vi selv kan klare, og hvad der skal særlig hjælp til.

Baggrunden for dette satspuljestøttede projekt ”unge med særlige behov og psykiske vanskeligheder” (juli 2009-juni 2013) er altså et ønske om at komme de unge i møde fra starten af deres uddannelse med en åbenhed og et ønske om at italesætte og afhjælpe vanskeligheder, der står i vejen for den gode trivsel og læring.

Kirsten Fabian, Centerleder Havredal gl. Skole

---

¹ Skolen har siden 1997 udviklet og tilbudt en treårig praktisk, helhedsorienteret uddannelse for unge med særlige behov. www.hgs.dk

Redaktør: Kirsten Fabian Centerleder Havredal gl. Skole
Forfattere: Cand. Psych. Lene Broe og
Specialist i neuropsykologi Mette Ellermann
Copyright: Havredal gl. Skole 2013
Forside: Susanne Schmidt-Nielsen
Layout: Jakob Schmidt Andreasen
Konsulentbistand: Dorthe Suell – Suell Team, Pia B. Jakobsen uddannelsesleder Havredal gl. Skole,
Annemette Kirk Heegaard Socialrådgiver Havredal gl. Skole
Udgivelsesdato: 1. maj 2013
Udviklet med støtte fra Social og Integrationsministeriet ASV-puljen

Mette Ellermann

Specialist i neuropsykologi
Assenholtvej 1, 7173 Vonge
Tlf. 4011 7735
mette.ellermann@gmail.com
www.metteellermann.dk

Lene Broe

Cand. Psych.
Vestergade 35 F, 8600 Silkeborg
Tlf. 2022 6424
lene@psykologcentret-silkeborg.dk
www.krap.biz

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Indholdsfortegnelse	5
Intro til interviewguiden	6
Formål med interviewguiden	6
Forudsætninger for benyttelse af interviewguiden	7
Information til interviewer	7
Interviewguide	9
Tjekliste	15
Refleksionsskema	16
Handleplan	23
Samtykkeerklæring	27

INTRO TIL INTERVIEWGUIDEN

Målgruppen af unge på uddannelsessteder for unge med særlige behov er bred og ofte uhomogen.

Det kan være en udfordring at ”greje”, hvad der er en naturlig konsekvens af et handicap, og hvad der kan og skal tages særlig hånd om.

I projektet er der derfor udviklet en interviewguide og et inspirationshæfte (kan rekvireres hos Havredal gl. Skole). Målgruppen for interviewguiden er medarbejdere, der har gennemgået et introduktionskursus vedrørende brug af interviewguiden. Målgruppen for inspirationshæftet er medarbejdere på uddannelsessteder og lignende for unge med særlige behov. Interviewguiden og inspirationshæftet kan anvendes hver for sig. Det anbefales dog, at brugen af interviewguiden følges op med brug af inspirationshæftet.

Interviewguiden og inspirationshæftet er udviklet af: Mette Ellermann - specialist i neuropsykologi, privatpraktiserende psykolog og Lene Broe, cand.psych. indehaver af KRAP og privatpraktiserende psykolog i samarbejde med Havredal gl. Skoles medarbejdere.

For yderligere information om projektet foreligger årlige læringsrapporter og afsluttende evalueringsrapport ved SUELL Team – Dorthe Suell, Master i Social Integration.

FORMÅL MED INTERVIEWGUIDEN

Interviewguiden benyttes til at afdække og identificere symptomer på psykiske problemer hos den unge, hvad det er for en type af vanskeligheder og sværhedsgrad af disse. Den er ikke et diagnostisk redskab, men et samtaleredskab. Efterfølgende kan oplysningerne give et kvalificeret bud på, om den unge skal viderehenvises til udredning og behandling. Eventuelt også hvilken faggruppe det er relevant at henvise til.

Interviewguiden er udviklet i forhold til følgende problemstillinger:

- Depression
- Angst
- OCD
- ADHD
- Autismespekteret
- Psykoser
- Spiseforstyrrelser
- Misbrug
- Selvskadende adfærd

FORUDSÆTNINGER FOR BENYTTELSE AF INTERVIEWGUIDEN

- At interviewer har et godt kendskab til målgruppen, unge med særlige behov, og de kognitive dysfunktioner som størstedelen har. Kendskabet omfatter bl.a. viden om, hvorledes disse reduktioner kan påvirke den unges evne til at kommunikere.
- At interviewer har et vist kendskab til de psykiske vanskeligheder, som gruppen af unge med særlige behov kan have. Kendskabet skal være tilstrækkeligt til at kunne afgøre, hvorledes der mest hensigtsmæssigt handles på de informationer, som interviewet tilvejebringer.
- At interviewer har deltaget i et korterevarende introduktionskursus om interviewguiden (Mere information ved henvendelse til Det Ny Havredal)
- At interviewer har mulighed for at få supervision ved tvivlsspørgsmål.

INFORMATION TIL INTERVIEWER

- Interviewet skal optages på video, således at interviewet efterfølgende kan gennemgås i samarbejde med kolleger.
- Interviewet tager ca. en time.
- Der er en række praktiske anvisninger til interviewer før, under og efter interview:

Information til de unge

- De unge informeres 2-4 dage før interviewet. Nogle unge har brug for længere tid end andre, og medarbejderne er bevidste om at finde ”det rigtige tidspunkt” for at give information om interviewet. Der kan eventuelt henvises til tidligere lignende samtaler. Det er vigtigt at medarbejderne giver de unge kort, præcis og tydelig information. Det skaber tryghed og forhindrer, at de unge måske ikke ønsker at deltage i interviewet.

Forberedelse

- Som forberedelse til interview læser interviewer forskellige beskrivelser af de unge. Interviewer tænker over, om den enkelte unge vil forstå spørgsmålene, og hvordan der evt. kan spørges anderledes, samt hvordan de unge vil reagere ved, at interviewer går tæt på. Der bliver også tænkt på rammesætning – f.eks. hvordan interviewer sidder i forhold til den unge samt at gøre interviewet hyggeligt med kaffe/the og brød.

Under interview

For at skabe tryghed og åbenhed gør interviewer følgende:

- Forklarer hensigten med interviewet (igen)
- Giver en god introduktion. Spørger først om den unge ved, hvad interviewet går ud på, fortæller, at der ingen forkerte svar er, fortæller hvem der får kendskab til den unges svar m.v.
- Bruger tid på at tale om videokameraet.
- Sørger for ro og orden, vand, kiks og kaffe etc, sætter optaget-skilte på dørene og slukker telefoner.
- Spørger: "Er du klar?".
- Stiller den unge de enkelte spørgsmål i den rækkefølge, som de fremkommer i interviewguiden. Alle spørgsmål skal dækkes, men den præcise formulering af spørgsmålene kan varieres. Det kan være nødvendigt med uddybende spørgsmål, hvis man er i tvivl om svarene.
- Noterer svarene ned i skemaet og evt. på et ekstra ark papir. Enkelte steder bedes der om eksempler.
- Såfremt den unge fortæller om væsentlige vanskeligheder i løbet af interviewet tilkendegiver interviewer, at hun har hørt problemet, og vil hjælpe den unge efterfølgende, hvorefter interviewet færdiggøres.
- Giver mulighed for pause.

Efter interview

- I tiden efter interview er medarbejderne opmærksomme på reaktioner hos den unge.
- Den unges svar drøftes i personalegruppen, og videoen eller udvalgte videoklip vises. Der ydes evt. supervision.
- Der tages beslutning om tiltag i praksis. Her henvises til inspirationshæftet.

Navn	
Cpr-nummer	
Dato	
Interview foretaget af	
Øvrige oplysninger	

Depressions symptomer	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Har du i længere perioder følt dig trist?				
Har du prøvet at miste interessen for ting/personer/opgaver som du normalt går op i?				
Har du prøvet i en periode at være mere irriteret eller hidsig end du plejer at være?				
Har du i perioder oplevet at græde over ting som du normalt ikke ville blive ked af?				
Har du haft tanker om ikke at ville leve?				
Har du haft problemer med at sove?				

Angst symptomer	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Bliver du tit bekymret? Giv eksempler!				
Er du tit bange for at fejle noget?				
Har du oplevet pludselig at blive angst og gå i panik? Er det i særlige situationer?				
Er du bekymret for, at det vil ske igen?				

OCD-Tvangstanker og tvangshandlinger	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Er der bestemte ubehagelige tanker, der kører rundt i dit hoved? Nævn eksempler				
Er der bestemte ting du skal gøre igen og igen for at det føles rigtigt? Nævn eksempler				

INTERVIEWGUIDE

3

ADHD	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Har du svært ved at koncentrere dig om, hvad folk siger?				
Bliver du let forstyrret, når du er ved at lave noget?				
Har du tit fået at vide, at du skal sidde stille?				
Afbryder du andre og har svært ved at vente på det blir' din tur?				
Kommer du nemt til at kede dig?				

Autisme-spektrret	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Har du nogen interesser, som du er meget optaget af og bruger meget tid på?				
Foretrækker du at være alene fremfor at være sammen med en flok kammerater?				
Har du svært ved at få venner				

INTERVIEWGUIDE

Kan du sætte dig ind i, hvad andre føler og tænker?				
Har du svært ved at starte en samtale med andre om små hverdagsting?				

Psykoset	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Har du oplevet at høre stemmer, se eller lugte ting som du ikke ved hvor kommer fra? (Normaliser det!)				
Hvis ja i sidste spørgsmål, har du så været lige ved enten at falde i søvn eller lige ved at vågne?				
Er du mere alene end sammen med andre?				
Går du rundt med tanker som du ikke fortæller andre om, fordi du tror de vil misforstå dig?				

Spiseforstyrrelser	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Er du meget optaget af din vægt - om du er for tyk?				
Har du prøvet at have ædeflip?				
Spiser du til alle måltiderne?				
Til piger: Har du menstruation?				
Er det vigtigt for dig at dyrke motion hver dag?				

Misbrug	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Har du haft perioder, hvor du eller andre har syntes at du drak for meget?				
Hvis ja.:Hvor meget har du drukket om dagen og i hvilke situationer?				
Har det givet dig problemer i forhold til at kunne passe skole eller arbejde? Eller har andre sagt at du har et stort forbrug?				

INTERVIEWGUIDE

Har du prøvet at ryge hash, taget speed eller sniffet lightergas eller indtaget andre euforiserende stoffer?				
Hvis ja: Hvor meget og hvor ofte? Hvornår i dit liv var det?				

	Ja	Nej	Nogen gange	Kommentarer
Selvskadende adfærd				
Har du nogensinde gjort skade på dig selv?				
Hvis ja: Hvordan?				
Hvad kan få dig til at gøre skade på dig selv?				

Et interview, der handler om hvordan du har det

- Husk samtykke erklæring – ja til at lade sig screene og ja til deling af informationer

Forberedelse

- Den unge skal spørges om vedkommende vil deltage og introduceres i god tid. – ”Jeg vil gerne have lov at stille dig nogle spørgsmål om, hvordan du har det”
- Find et fredeligt lokale - sæt evt. et skilt på døren, så I ikke forstyrres unødigt
- Tjek at kameraet virker – anbring det, så man kan se ansigt og kropsholdning på både interviewer og interviewede.
- Gør det behageligt – stearinlys, sørg for en form for beværtning – vand, frugt etc.

Rammesætning i starten af interview

- Tid – maks. en time, noter, tavshedspligt (du bestemmer selv, om du vil dele oplevelsen med de andre elever), vand, frugt
- Hvis du ikke forstår spørgsmål, så spørg – nogle ord er svære.
- Fortrolig viden, hvis jeg finder noget, der tyder på, at du ikke har det så godt, så vender jeg tilbage senere.

Tips og tricks – husk det er symptom jagt!

Når man ved, der svares forkert – spørg på en anden måde ”Jeg skal lige have det igen” – ” Giv eksempler.”

- Fortæl mig lidt mere om det
- Hvor tit er du bekymret
- Giv mig nogle eksempler på, hvordan du er gået i panik

Afslutning

- Er der noget, du vil fortælle, som jeg ikke har spurgt om?
- Hvis noget er svært ”Jeg finder et tidspunkt, hvor vi kan snakke videre.”

Vejledning til refleksionsskema i forbindelse med interview

Refleksionsskemaet er tænkt som et redskab til at opsamle dine refleksioner og læring i forbindelse med interview af eleverne.

Det handler ikke om, hvad du finder hos eleven, men om selve interviewmetoden og brug af interviewguiden.

Det handler især om elevens reaktioner, for at kunne være sikker på, at eleven er tryk, åben og giver valide svar ved interviewet.

Skemaet er delt op i tre: Før, under og efter interviewet.

Spørgsmålene er åbne spørgsmål, og der er ingen facitliste.

Skemaet udfyldes efter hvert interview med en elev.

Dato for interview	
Elevens navn	
Interviewers navn	

FØR INTERVIEW

<i>Information til eleven om interview</i>
Hvor mange dage før interviewet informerede du eleven? Hvordan informerede du eleven? Hvad tænkte du, der var vigtigt at sige/gøre?
Hvad undrede du dig over, i forhold til elevens reaktion, da du informerede ham/ hende? Hvad gjorde dig mere nysgerrig? Hvad forstod du ikke?
Hvad gik rigtig godt i informationen af eleven? F.eks. noget eleven sagde.

Hvad lærte du selv? (personligt (f.eks. din egen reaktion) og/eller fagligt) Hvad vil du gøre anderledes næste gang?

Elevens reaktion i dagene op til interview

Var der noget, du undrede dig over hos eleven? Hvad gjorde dig mere nysgerrig? Hvad forstod du ikke?

Hvad gik rigtig godt? F.eks. noget eleven sagde/gjorde.

**Hvad lærte du? (personligt og/eller fagligt)
Hvad vil du gøre anderledes næste gang?**

**Hvordan forberedte du dig til interviewet?
Hvad tænkte du i dagene op til interviewet?**

UNDER INTERVIEW

At komme i gang (interviewets indledning, skabe tryghed osv.)

Hvad gjorde du for at skabe tryghed og åbenhed?

**Hvad undrede dig i forhold til elevens reaktion i starten af interviewet?
Hvad gjorde dig mere nysgerrig? Hvad forstod du ikke?**

Hvad gik rigtig godt i starten af interviewet?

Hvad lærte du? (personligt (f.eks. om din egen reaktion) og/eller fagligt) Hvad vil du gøre anderledes næste gang?

Selve interviewforløbet – f.eks. elevens tryghed, anspændthed og koncentration, elevens forståelse for dine spørgsmål osv. osv.

Hvad undrede du dig over hos eleven over under interviewet? Hvad gjorde dig mere nysgerrig? Hvad forstod du ikke?

Hvad gik rigtig godt?

Hvad lærte du? (personligt (f.eks. om din egen reaktion) og/eller fagligt (f.eks. at improvisere, tjekke elevens forståelse/svar, almengøre, brug af kamera, selve interviewguiden osv. osv.))

Hvad vil du gøre anderledes næste gang?

Hvad vil du foreslå, der kan gøres bedre?

Eksempler på rigtig gode spørgsmål under interviewet

EFTER INTERVIEW

Dine umiddelbare kommentarer efter interview**Elevens reaktion i dagene efter interview**

Hvad undrede dig omkring elevens reaktion i dagene efter interview? Hvad gjorde dig mere nysgerrig? Hvad forstod du ikke?

Hvad gik rigtig godt?

Hvad lærte du? (personligt (f.eks. din egen reaktion) og/eller fagligt)

Hvad vil du gøre anderledes næste gang i forhold til elevens reaktion i dagene efter interview?

Andet der er vigtigt at sige – ordet er frit

Vejledning

Handleplanen er tænkt som et redskab til at opsamle og systematisere dine refleksioner og læring på baggrund af dine observationer.

Skemaet udfyldes for hver elev, der har deltaget i interview, og hvor det har vist sig, at der er psykiske problemer.

Skemaet skal sikre, at der handles på vanskelighederne og at aftaler overholdes.

Skemaet udfyldes minimum en gang om måneden, men der er mulighed for at skrive i skemaet løbende. Skriveboksene udvider sig efterhånden som du skriver i dem.

Elevens navn	
Interviewer	
Tovholder	
Måned	
Kontaktlærer	
Andre ressourcepersoner	

Observationer - før og i forbindelse med interview. Hvad er blevet observeret og af hvem

Bekymringer i headlines handleplan– inkl. den unges perspektiv (angst, ensomhed, misbrug, selvskadende adfærd)

Handleplan - hvem er ansvarlig for at udarbejde handleplan, metoder, opfølgning og hvornår?

Metoder

Refleksioner på konkrete tiltag

Formidling – løbende. Noter hvem og hvornår

Opfølgning

Implementering – hvad virker, hvad vil vi bruge?

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg vil gerne spørges om, hvordan jeg har det og er indforstået med, at interviewet bliver videofilmet.

Relevante oplysninger fra interviewet må deles med personale på skolen, egen læge, speciallæge og psykolog, fordi videregivelsen kan være nødvendigt for at jeg får det bedre.

Samtykket gælder for 1 år fra dags dato.

Underskriver får en kopi af erklæringen.

Dato _____ cpr _____

Underskrift _____

